

מחאה על שיבוש יסודי התורה

הרב הרל לוונטה

אמר המלך החסיד, שלמה בן דוד (משל ב):
”דברי אגור בן יקה, המשא, נאם הגבר לאיתאל,
לאיתאל ואכל. כי בער אנכי מאיש, ולא בינת
אדם לי. ולא למדתי חכמה ודעת קדשים אדם. מי
עלה שמים וירד מי אסף רוח בִּחְפָּנִיו מי צָרַר מִיָּם
בשִׁמְלָה מי הָקִים כָּל אֶפְסֵי אָרֶץ מה שָׁמוּ ומה שָׁם
בְּנוּ כי תִדַּע. כָּל אִמְרַת אֱלֹהִים צְרוּפָה מִגֵּן הוא לַחֲסִים
בו. אֵל תוֹסֵף עַל דְּבָרָיו פֶּן יוֹכִיחַ בָּךְ וַנִּכְזָבְתָּ.”

פירש"י ז"ל: 'דברי שלמה שאגר את הבינה
והקִיאה - כך פירשוהו חכמים - **נאם הגבר**
לאיתאל. אמר הגבר - זה שלמה - המשא הזה על
עצמו, בשביל איתאל על שסמך על חכמתו
להרבות זהב וסוסים ונשים, שהוזהר מלהרבות.
וכן אמר: **איתאל ואוכל** - ארבה נשים ולא יסורו
את לבבי, ארבה זהב ולא אסור, ארבה סוסים ולא
אשיב את העם מצרימה. **כי בער אנכי**. על
שסמכתי על חכמתי בדבר שהקב"ה דאג שמא
יבוא לידי עבירה. **ולא למדתי חכמה** - ולא דעת
קדושים ידעתי, שגרעתי או הוספתי על דברי
משה... **כל אִמְרַת אֱלֹהִים צְרוּפָה**. מזוקקה, ולא כתב
דבר שלא לצורך והיה לי לזיזהר.

כך אמר החכם מכל אדם על עצמו. והנה
במהלך כל הדורות היו אנשים אשר לא אבו
שמוע, חשבו כי אמנם שלמה היה חכם, אבל הם
חכמים מחוכמים. ויוסיפו ויגרעו, וילכו בשרירות
ליבם. ואף בדור האחרון, קמו כת ה'רפורמים',
לא לקחו מוסר מאורך הגלות ותוקף הצרות,
ויאמרו כי תורתנו הקדושה מיושנת היא, נכתבה
לימי החושך של ימי קדם-התרבותיות, אבל
כהיום הזה? וכי יש מקום לשחוט כבשים
מסכנים בשביל לרצות את האלהים?! וכי יש
מקום בעולם נאור, למול באכזריות תינוק בן

רקע למאמר

בי"ב מנחם אב השנה התקיים באולמי
תמיר בירושלים כינוס של אגודת 'מטמוני
ארץ', כינוס אשר דבר קיומו פורסם בעלון
הקודם של 'קדושת ציון'. אחד הנושאים שנידונו
בכינוס היה האפשרות לקיום מצוות תכלת
בימינו לאור גילוי חלון בשם ארגמון קהה-
קוצים, אשר רבים סוברים, כי הוא החלון הכשר
לצביעה, אשר ממנו הפיקו אבותינו את התכלת
לציצית ולבגדי כהונה. באותו כינוס הובאו ראיות
לחזיון טענה זו, וכן הודגם תהליך הצביעה. אחר
כל זאת, עלה לדוכן ת"ח מוכר, וטען כי אמנם
הוכח מעבר לכל ספק, כי זהו החלון של המקרא
וחז"ל, אולם מכל מקום אין להטיל תכלת זו
בציצית משום ש"איננו מתחברים לענין", זאת
בניגוד למצוות אחרות כמו תפילין ותרומות
ומעשרות, אליהן אנו מתחברים דרך המסורת של
קיומן במשך כל הדורות. הוא אף המשיך לטעון,
כי גם לו יצויר שתוסרנה כל המגבלות הטכניות
ויתאפשר להקריב קרבנות בזמננו, אזי על-אף
שההלכה היא שמקריבין אף על פי שאין שם
בית, מכל מקום אנחנו לא נחדש את מצוות
הקרבן קרבנות, מאותו טעם ש"איננו מתחברים"
אליה. וחמור מכך, הרושם שנוצר מן הדברים
הוא, כי בעצם טענה זו היא העומדת ביסוד
דבריהם של חלק מחכמי ישראל, שאינם מקבלים
את היהודי הנ"ל, רח"ל מהאי דעתא.

מחובתנו להדגיש, שאין מענינו של מאמר
זה לדון את אותה ת"ח, אלא את הדברים שנאמרו
כפי שהובנו על ידי השומעים.

שהרי מה אכפת לנו אם התורה אסרה לעבוד עבודה זרה, הרי ישראל הסכימו שלא לזה נתכוונה התורה, והכוונה היתה רק בעבודה זרה שאינה לשם שמים, אבל הבעל נעבד רק כדי להתחבר יותר לכוחות הנבדלים.

אף מחטא העגל ודאי לא היה

נמנע, שהרי עם ישראל הבינו שזהו רצונו של הבורא יתברך, ומאי נפק"מ אם זו היתה או לא היתה כונת ה' כשאמר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"?

כ אחשה ולא אחריש! על

חומותיך ירושלים אצעק בקול גדול, לא כאלה חלק יעקב, ולא בזה בחר ישראל, אין לנו חלק עם כופרים מהסוג הזה, הלא הם חבריהם של משכילי אשכנז, אשר כופפו את התורה הקדושה לשרירות ליבם, תחת לכופף את ליבם הרע לרצון התורה^[**].

ואמנם לא היה צריך כלל

להביא ראיות לסתור דברי בלע אלו, אולם כיון שאולי הצליח הארס לחלחל בלבבות, ויהיו שיאמרו 'גברא רבה אמר מילתא...', אביא דברים הברורים ביותר בעניין זה, לסתור דבריו באופן מוחלט.

ובכיון שביקש אדם זה בזדון ליבו לומר, כי יש מן המצוות אשר לא ינהגו בזמן שאין אנו 'מתחברים' לעניין המצוה, הרי כתב הרמב"ם בפירושו (יסודי סתירה פ"ב כ"ה): "דבר ברור ומפ"ש בתורה, שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי

שמונה ימים כפי שנהגו בימי הביניים! ועוד כהנה וכהנה דברי דופי ורפש על תורתנו הקדושה.

ואף שראוי היה לקרוע הבגדים ולזעוק מרה על כל אמירה ואמירה של פושעים ורשעים אלו, אבל כבר אמרו חז"ל, שאין בשר המת שבחי מרגיש באיזמל.

אבל עתה שקם איש מקרב מחננו, 'יהודי של צורה', והוציא דברי שוא ותפל על תורתנו הקדושה, ויאמר, כי אין צריך לקיים מצוות אשר אין 'מתחברים' אליהם, היכול אוכל להחריש! הלא דבר זה הוא כפירה בתורת משה! ואמנם אולי אינו ככופר בזדון ולא אוכל לחרוץ מה משפט האיש באופן פרטי, אך איך אפשר לשמוע דברי בלע אלו ולהחריש^[*]!

ואמנם הקדים האיש, כי מגמתו אינה לברר רצון ה', למול עיניו אין עומד הרצון לדעת על בוריו כונת נותן התורה, אלא מה שחשוב הוא 'לקיים מה שהיהודים

נוהגים', והסיק מזה שאף אם ברור שישראל מבטלים בטעות מצוה ממצוות התורה, זהו רצון השי"ת. והנה לא אטרח כלל בראיות להוכיח סכלות דבריו, כיון שאף הוא לא הביא מקור אחד לדבריו, וחישב בליבו, שאם מסברתו נראה שכל טעות שטעו ישראל קדושה היא, הרי שרוה"ק נזרקה בו, ואין דבריו צריכים חיזוק.

אבל דבר אחד ברור, כי החושב כך, אילו היה חי בימות ירבעם, ודאי היה עובד לבעל,

* ואמנם לא על כל טועה נוכל להרעיש העולם, ובקרב הציבור הדת"ל רבו כמו רבו בשנים האחרונות חושבי מחשבות היאך לעקר מהתורה את הפן המעשי, ואף רבנים גדולים בזרם ה'לייטים' סוברים כן [ואכן הצליחו הללו 'להשתחרר' מרוב המצוות, ונשארו עם 'רוח התורה' בלבד...], אך כיון שנאמרו הדברים בציבור גדול של יראי ה', ועלולים הדברים לחלחל בליבות יראי ה', לא אוכל להחריש, וכבר אמרה תורה 'הנגלות לנו ולבנינו עד עולם'.

** ואכן כאשר שחתי הדברים לפני אחד הרבנים מיוצאי מדינת אשכנז, שאלני בתמייה אם הדברים נאמרו בלה"ק או בגרמנית...

הריסת כל התורה בכללה ר"ל אם ח"ו נאבה לו להטות און לחלק שפתיו בדרכו זה.

והגע עצמן, כגון אם יטריד אדם עצמו לילה הראשונה של פסח בכונת אכילת כזית מצה. שתהא האכילה בקדושה וטהרה ודביקות. וימשיך ההכנה כל הלילה עד שיומשך זמן האכילה עד לאחר שעלה השחר או לאחר נ"ה. הרי כל טהרת מחשבתו פיגול הוא לא ירצה. ומי שאכל הכזית מצה בזמנה אף בלא קדושה וטהרה יתירה. הרי קיים מצות עשה הכתובה בתורה ותבא עליו ברכה. וכהנה רבות אשר אם לא נכוין לבנו לחוש לעשות כל המצות במועדם ובזמנם. וכי מאי נפקותא בין זה למי שהיה תוקע שופר בכוונה עצומה בליל ראשון של פסח במקום מצות אכילת כזית מצה. ואוכל הכזית מצה בר"ה. ומתענה בעיה"כ. וביוה"כ נוטל לולב במקום מצות עינוי. ואיה מקום לתורה".

ואף שאין הדברים צריכים תוספת כלל, אבל אף אנו נאמר, כי ההולך בדרך האיש הנ"ל, היום יאמר, מה לך לקיים מצוות שאין עליהן מסורת אם אין אתה מתחבר לעניין המצוה, ומחר יאמר לך, אף מצוה שיש עליה מסורת, מה לך לקיימה אם אין אתה מתחבר לענינה, והלא עיקר התורה היא להבין מה שאתה עושה, ויאמר לך בחלקלקות לשוננו, כי לא נתכוון ח"ו שלא תשמור שבת, אלא שכיון שאין אנו מתחברים לעניין השבת, הרי אין זה שבת כלל, וזה כמו שביתה בעלמא. ויוסיף, כי ודאי כשיבוא משיח, אז נתחבר לעניין השבת ונקיימה בהידור, ובסוף הוא וכל ההולכים בדרכו הנלווה יבטלו את קיומם כל המצוות כולן.

בני! אל תלך בדרך אתם, מנע רגלך מנתיבתם!

עולמים, אין לה לא שנוי, ולא גרעון, ולא תוספת. שנאמר: 'את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרון לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממנו'. ונאמר: 'הנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת'. הא למדת שכל דברי תורה מצוין אנו לעשותן עד עולם. וכן הוא אומר 'חקת עולם לדורותיכם' [1].

ואם יתרץ את עצמו, כי לא התכוון שהמצוות בטלו, אלא שאין אנו ראויים לקיימן מחמת חסרון הכנת לבנו, אף אנו נביא את דברי רבינו חיים מוואלוז'ין שכתב (נפ"ח מהדורס תנינא פ"ד (3)): "לזאת הוזהר בנפשך מאד. שאל ישיאך יצרן לאמר שעיקר הכל תראה שתהא אך עסוק כל ימך לטהר מחשבתך כראוי... באמרו לך שכל עיקר תורה ומצות המה דווקא כשהם בכוונה עצומה ובדביקות אמיתי. וכל זמן שאין לב האדם מלא לעשותם בכוונה קדושה ובדביקות וטהרת המחשבה, אינה נחשבת למצוה ועבודה כלל, כאשר כבר לומד המלך זקן וכסיל לסמות עינים ולהביא ראיותיו ממקרא ומשנה ותלמוד ומדרשים וספר הוזהר..."

ועתה ראה דרכיו וחכם גם בזה. איך שהוא חכם להרע מעין טוב. היום יאמר לך: שכל תורה ומצוה שבלא דביקות איננה כלום. וצריך אתה להכין לב ולהגביה עוף מחשבתך קודם עשיית כל מצוה או תפלה למחשבה טהורה שבטהורות. וכ"כ תהא מחשבתך טרודה בהכנת המצוה טרם עשותה. עד שיעבור זמן המצוה או התפלה... בהמשך הזמן ידריךך לאט לאט בחלק שפתיו ממדרגה למדרגה ולא תרגיש כלל עד שממילא יהא לך כהיתר להעביר מועד התפלה או המצוה אף גם שתפנה לבך לבטלה בדברים בטלים, וידיחך מכל ולא ישאיר לך לא מעשי מצוה בזמנה ולא מחשבה טובה. וגם הרי הוא

* ובמאמר המוסגר נוסף, כי אף שהרמב"ם ביאר טעמן של מצוות רבות בספרו 'מורה הנבוכים' כאילו באו כתגובות נגד למנהגים משונים שנהגו עובדי עבודה זרה בזמן אברהם אבינו ע"ה, כגון העובדים הנבטיים וכדו', והוסיף הרמב"ם, שעד שקרא בספריהם לא ידע כלל טעם מצוות אלו - אעפ"כ לא השאיר כלל שום צד שבעולם לסבור, שמכיון שבזמנו כבר בטלו טעויות אלו מן העולם, תבטלנה מצוות אלו.